

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж рр 197/21
22.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Иване Марковић Радојевић и Радмиле Радић, чланова већа, у парничном поступку по тужби тужиле АА из ..., ... улица ..., коју заступа пуномоћник Југослав Раичевић, адвокат из Београда, Видиковачки венац 90/73, против тужене Републике Србије, Други основни суд у Београду, коју заступа државни правобранилац Републике Србије, Београд, Косовска 31, ради накнаде штете, вредност предмета спора 477.491,00 динара, одлучујући о жалбама парничних странака изјављеним против пресуде Трећег основног суда у Београду Прр1 бр.5/20 од 17.09.2020. године, у седници већа одржаној дана 22.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ жалба тужене као неоснована па се **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Трећег основног суда у Београду Прр1 бр.5/2020 од 17.09.2020. године у ставу другом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Трећег основног суда у Београду Прр1 бр.5/20 од 17.09.2020. године, у делу става трећег изреке, којим је одбијен део захтева за накнаду нематеријалне штете преко досуђеног ставом другог изреке, тако што се усваја тужбени захтев тужиле АА из ..., па се обавезује тужена Република Србија, Други основни суд у Београду да јој на име накнаде нематеријалне штете, због повреде права на суђење у разумном року, поред износа досуђеног у ставу другом изреке побијане пресуде, исплати износ од још 1.000 еура у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате са законском затезном каматом, почев од 17.09.2020. године до исплате.

УКИДА СЕ пресуда Трећег основног суда у Београду Прр1 бр.5/2020 од 17.09.2020. године у делу става трећег изреке, којим је одбијен тужбени захтев на име накнаде материјалне штете у износу од 240.051,90 динара са законском затезном каматом почев од 01.01.2017. године до исплате и за износ трошкова извршног поступка у износу од 13.200,00 динара са законском затезном каматом, почев од 12.02.2013. године до исплате и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

ОДБАЦУЈЕ СЕ жалба тужиле изјављена против става другог изреке пресуде Трећег основног суда у Београду Прр1 бр.5/2020 од 17.09.2020. године.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, дозвољено је преиначење тужбе из поднеска од 22.07.2020. године. Ставом другим, усвојен је тужбени захтев тужиље, те је обавезана тужена да јој на име накнаде нематеријалне штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 1.500 еура у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате са законском затезном каматом, почев од 17.09.2020. године до исплате. Ставом трећим, одбијен је тужбени захтев тужиље и то за износ накнаде нематеријалне штете од досуђених 1.500 еура у динарској противвредности до тражених 2.500 еура у динарској противвредности, на име накнаде материјалне штете у износу од 240.051,90 динара са законском затезном каматом почев од 01.01.2017. године до исплате и за износ трошкова извршног поступка у износу од 13.200,00 динара са законском затезном каматом, почев од 12.02.2013. године до исплате, као неоснован. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име трошкова парничног поступка исплати износ од 39.000,00 динара. Ставом петим изреке, одређено је да ће се новчано обештећење из става другог изреке ове пресуде исплатити из средстава буџета Републике Србије у оквиру средстава која су намењена покрићу текућих расхода Другог основног суда у Београду.

Против наведене пресуде благовремено су изјавили жалбу и то: тужиља, побијајући је у ставу другом и трећем изреке, а тужена - у ставовима другом и четвртном изреке из свих разлога прописаних одредбом чл.373 став 1 ЗПП-а. Трошкове другостепеног поступка су тражиле обе странке.

Испитујући првостепену пресуду у смислу одредбе чл.386 Закона о парничном поступку-ЗПП ("Службени гласник РС" бр.72/11, 49/13-одлука Уставног суда, 74/2013-одлука Уставног суда, 55/14, 87/18 и 18/20), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба тужиље делимично основана, а у делу недозвољена, а жалба тужене неоснована.

Законом о парничном поступку је прописано да је жалба недозвољена ако лице које је изјавило жалбу нема правни интерес за изјављивање жалбе (члан 378. став 3). С обзиром на то да тужиља жалбом побија и део одлуке којом је делимично удовољено захтеву, то иста за подношење жалбе у односу на став други изреке пресуде нема правни интерес, па је Апелациони суд у Београду њену жалбу, у том делу, одбацио као недозвољену, одлучивши као у ставу четвртном изреке ове пресуде, на основу члана 401. тачка 1 ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажном пресудом на основу признања Другог општинског суда у Београду П 7659/2004 од 29.08.2005. године, обавезано је Предузеће "Иван Милутиновић ПИМ" ад Београд да тужиљи исплати износ од 170.741,00 динара са законском затезном каматом, почев од 01.03.2005. године до исплате. Ово потраживање, по извршној исправи, правоснажној судској одлуци, проистекло је из неисплаћене зараде тужиљи која је била радник Предузећа "Иван Милутиновић ПИМ". Како по пресуди тужени није поступио добровољно, тужиља је, као извршни поверилац, поднела предлог за извршење, Другом основном суду у Београду који је овај предлог усвојио решењем о извршењу И бр.34613/2012 од 12.02.2013. године, против извршног дужника "Иван Милутиновић ПИМ" ад Београд по основу извршне исправе, ради наплате новчаног потраживања у износу од

170.741,00 динара са законском затезном каматом почев од 01.03.2005. године до исплате и трошкове извршног поступка 13.200,00 динара, продајом непокретности и то стана број ... у ... у ... У току извршног поступка, решењем Другог основног суда у Београду Р4 И 89/19 од 26.06.2019. године, утврђена је повреда права на суђење у разумном року у предмету И бр.34613/2012 и наложено судији да у року од четири месеца од дана пријема решења, предузме неопходне радње, ради убрзања и окончања поступка.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, као и одредби чл.23, 24 став 1, 26, 30 и 31 Закона о заштити права на суђење у разумном року, те одредбе чл.172 Закона о облигационим односима, првостепени суд је оценио да је тужбени захтев тужиље основан делимично у погледу захтева за накнаду нематеријалне штете за износ од 1.500 еура од тражених 2.500 еура, у динарској противвредности с обзиром да је тужилца, као извршни поверилац дана 13.7.2012. године поднела предлог за извршење на основу извршне исправе, ради наплате новчаног потраживања по основу неисплаћених зарада, да је дана 12.02.2013. године донето решење о извршењу, да извршни поступак није окончан, те да тужилца није намирила своје потраживање услед неактивног поступања суда и некористићења свих законских могућности да се извршни поступак ефикасно спроведе у предметном поступку. Ово и с обзиром да извршни поступак, ради наплате новчаног потраживања на име неисплаћених зарада по извршној исправи донетој 2005. године, по својој природи представља хитан поступак, те је оценио да адекватна накнада за утврђену повреду права за суђење у разумном року, представља износ од 1.500 еура, којим ће се у потпуности постићи правично задовољење тужиоца за претрпљену повреду. Досуђена је и камата у смислу одредбе чл.277 Закона о облигационим односима, почев од дана пресуђења, као дана када је утврђена висина штете до исплате.

У спроведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из чл.374 став 2 тачка 1,2,3,5,7 и 9 ЗПП-а на које другостепени суд пази по службеној дужности, због којих би се побијана одлука морала укинути.

Жалбом тужене се пресуда неосновано побија у ожалбеном делу, у погледу одлуке о досуђеној нематеријалној штети, због битне повреде одредаба парничног поступка из чл.374 став 2 тачка 12 ЗПП-а, с обзиром да пресуда садржи разлоге о битним чињеницама који су јасни и непротивречни, при чему не постоји противречност између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини исправе и самих тих исправе, те пресуда не садржи недостатке због којих се не би могла испитати.

Све важне чињенице за доношење одлуке о основаности тужбеног захтева тужиље за накнаду нематеријалне штете првостепени суд је потпуно и поуздано утврдио доказима које је правилно оценио применом члана 8 ЗПП-а.

У жалбама парничних странака нису истицане нове чињенице, нити предлагани нови докази у смислу одредбе чл.372 став 1 ЗПП-а, већ су само поновљени наводи који су већ истицани у току првостепеног поступка, које је првостепени суд ценио у побијаној одлуци, па чињенично стање није доведено у сумњу.

На правилно и потпуно утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно применио материјално право када је нашао да је тужена дужна да тужилци надокнади нематеријалну штету по основу повреде права на суђење у разумном року у погледу ког захтева у конкретном случају није био споран основ тужбеног захтева, имајући у виду да је решењем председника суда, којим је утврђена повреда права странке на суђење у разумном року, утврђена повреда права тужилце из које произлази право на једно од законом предвиђених видова правичног задовољења, у виду претрпљене нематеријалне штете коју трпи као последицу повреде права на суђење у разумном року. Жалбеним наводима парничне странке су спорице и висину досуђене накнаде за нематеријалну штету, сматрајући да је накнада прениско (тужиља) односно превисоко (тужена) одмерена.

Основано се жалбом тужилце указује да је првостепена пресуда заснована на погрешној примени материјалног права у односу на досуђени износ накнаде штете по основу повређеног права на суђење у разумном року.

Одлучујући о износу правичне накнаде за овај вид штете, првостепени суд је прениско одредио износ накнаде. Имајући у виду све околности које су утврђене у поступку по приговору и то најпре трајање самог извршног поступка преко 6 година, у време одлучивања по приговору, као и сложеност чињеничних и правних питања, природу и врсту предмета спора, те поштовање процесних права и обавеза, као и законске рокове, при чему тужилца својим понашањем није значајно допринела трајању поступка, као и да је најдужи период у којем суд није предузимао радње почев од поднетог приговора на донето решење о извршењу, по којем није одлучено у периоду од 20.3.2013. године до дана доношења решења о усвајању приговора ради убрзања поступка 26.6.2019. године, као и да потраживање проистиче из радног односа по основу извршне исправе из 2005. године, Апелациони суд у Београду налази да правична новчана накнада за повреду права на суђење у разумном року у конкретном случају износи укупно 2.500 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са законском затезном каматом од дана пресуђења у складу са одредбом чл.277 ЗОО-а. Досуђивање другачијег износа накнаде не би било у складу са сврхом која се остварује правичном новчаном накнадом, па је као неоснован оцењен навод жалбе тужене да је висина досуђене накнаде прениско одмерена и супротно одредби чл.4 Закона о заштити права на суђење у разумном року, те да се адекватно обештећење може постићи нижим новчаним износом.

Из наведених разлога, Апелациони суд у Београду је потврдио побијану пресуду у погледу одлуке садржане у ставу другом, применом одредбе чл. 390 ЗПП, а преиначио у ставу трећем изреке пресуде у погледу одлуке о висини досуђене нематеријалне штете, на основу одредбе чл.394 тачка 4 ЗПП-а, одлучивши као у ставу првом и другом изреке.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, као и одредби члана 172. Закона о облигационим односима и чл. 22. став 1, чл. 30 ст.1, чл. 31 и чл. 32 Закона о заштити права на суђење у разумном року, првостепени суд је оценио да је тужбени захтев тужиоца за накнаду материјалне штете и захтева за накнаду трошкова извршног поступка неоснован, налазећи да тужилац није доказао постојање одговорности тужене Републике Србије за насталу имовинску штету, односно да није доказано

постојање узрочно-последичне везе између поступања суда и штетне последице по тужилу нити је доказана веза између накнаде штете коју захтева тужилца и права на суђење у разумном року.

Овакав закључак првостепеног суда се не може прихватити, јер се основано се наводима жалбе тужилце указује да првостепени суд није правилно применио материјално право када је нашао да тужена није одговорна за имовинску штету која је проузрокована повредом права на суђење у разумном року, услед чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Наиме, одредбом чл. 31 став 3 Закона о заштити суђења у разумном року, предвиђено је да је одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року објективна. Иста законска одредба у ставу другом упућује на одредбе закона којима се уређују облигациони односи. У примени наведене правне норме, следи да постоји претпоставка узрочности у погледу одговорности тужене за претрпљену имовинску штету учињену повредом права на суђење у разумном року, али је на оштећеном да докаже да је штета наступила у обиму за који истиче захтев да му се накнади, као последица повреде права за суђење у разумном року.

Тужилци, услед неделотворности извршног поступка пред Другим основним судом у Београду, које тужилца није скривила, није спроведена наплата потраживања у извршном поступку по основу извршне исправе - правноснажне пресуде на основу признања Другог општинског суда у Београду П 7659/2004 од 29.08.2005. године, којом је обавезано је Предузеће "Иван Милутиновић ПИМ" ад Београд да тужилци исплати износ од 170.741,00 динара са законском затезном каматом, почев од 01.03.2005. године до исплате, а које је проистекло из неисплаћене зараде тужилци која је била радник Предузећа "Иван Милутиновић ПИМ". Овај поступак покренут је по предлогу тужилце као извршног повериоца поднетог Другом основном суду у Београду који је овај предлог усвојио решењем о извршењу И бр.34613/2012 од 12.02.2013. године, а поступак није окончан до дана одлучивања по приговору ради убрзања поступка 26.6.2019. године. Из списка произлази да је решењем Привредног суда у Београду Рео 21/2017 од 24.9.2018. године усвојен унапред припремљени план реорганизације - коначна верзија – пречишћен текст од 12.7.2018. године стечајног дужника Предузећа за водне путеве "Иван Милутиновић" ПИМ ад, по којем је тужилца сврстана као поверилац у класу 4 и да је намирена, као необезбеђени стечајни поверилац, у проценту од 55% конвертовањем потраживања, које је утврђено у укупном износу од 508.689,66 динара у капитал друштва, док се преостали износ од 45% потраживања поверилаца класе 4 отписује те да је по том основу отписано тужилино утврђено потраживање у износу од 240.051,90 динара.

Тужилца је, током поступка за основ свог потраживања изнела неделотворност извршног поступка пред Другим основним судом у Београду, у вези са радњама организације којој је поверено вршење јавних овлашћења (Агенције за приватизацију) услед чије одлуке поступак извршења по извршној исправу из 2005. године, није ни могао раније отпочети због поступка реструктурирања дужника без временског ограничења, доведено у везу са исходом поступка пред Привредним судом у Београду, услед којих није намирено у целисти потраживање тужилце из радног односу, у

поступку Рео 21/2017 године представљало би повреду права тужиоца на мирно уживање имовине из чл. 58 Устава РС и чл. 1 Протокола Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Међутим, да би тужилца могла да наплати имовинску штету у висини признатог а ненамиреног потраживања у стечајном поступку од тужене, није утврђено да ли се ради о потраживању према стечајном дужнику са већинским друштвеним или државним капиталом, који услов, поред наведених, мора да буде испуњен и која околност је битна за правилну примену материјалног права. Само уколико се ради о привредном друштву, дужнику, у конкретном случају "Иван Милутиновић" ПИМ ад Београд, који је пословао у тренутку отварања стечајног поступка или у време признатих потраживања у виду зарада правноснажним пресудама са већинским друштвеним или државним капиталом, тада би се могло у односу на дуговања тог привредног друштва конституисати посебна обавеза Републике Србије, овде тужене.

Наиме, Република Србија је одговорна за имовинску штету у висини утврђеног потраживања у стечајном поступку у ситуацијама када се стечајни дужник налази у већинском државном капиталу, док се у осталим случајевима њен обим, висина и у чему се иста огледа, утврђује у парничном поступку применом правила из члана 7, 228. и 231 ЗПП-а. Од чињенице да ли је стечајни дужник у већинском државном или друштвеном власништву зависи основаност захтева за накнаду имовинске штете, јер Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року.

Према одредбама материјалног права садржаног у чл. 32. став 1, 35. став 2. и 58. став 1. Устава Републике Србије и члану 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода ("Сл.лист СЦГ" међународни уговори бр. 9/03, 5/05, 7/05, "Сл. гласник РС"- међународни уговори бр. 12/10 и 10/15), члану 1. Протокола 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, као и чл. 31. и 32. Закона о заштити права на суђење у разумном року ("Сл.гласник РС", бр. 40/20), тужена Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа које су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. (Закључак ВКС од 02.11.2018.године)

Одредбом члана 58. став 1. Устава јемчи се мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона. У друга имовинска права стечена на основу закона спадају новчана потраживања која се односе на исплату неизмирених зарада и припадајућих доприноса по основу рада.

Република Србија по основу објективне одговорности, одговара за штету коју су претрпели бивши запослени због неизвршења правноснажних судских одлука којима су им била досуђена потраживања из радног односа према послодавцима са већинским друштвеним и државним капиталом, за штету до висине ненамирених потраживања бивших запослених у поступку стечаја у односу на износ њиховог, у стечају утврђеног потраживања. (Пресуда Р. Качапор и други против Србије (представке бројеви 2269/06 и др.). Због погрешне примене материјалног права, услед које је чињенично стање остало непотпуно утврђено, првостепена одлука је морала бити укинута.

Како право на накнаду трошкова парничног поступка зависи од коначног исхода спора између странака, то је сходно члану 401. тачка 3. у вези са чл. 165. ст. 3. Закона о парничном поступку укинута и решење о трошковима поступка садржано у четвртном ставу изреке побијане одлуке.

На основу наведеног применом одредбе чл. 392. став 2. у вези са чланом 387. став 1. тачка 3. Закона о парничном поступку одлучено је као у ставу трећем изреке.

У поновном поступку првостепени суд ће, имајући у виду примедбе на које му је указано овим решењем, полазећи од доказних предлога парничних странака, правилно и потпуно утврдити чињенично стање од значаја за правилну примену материјалног права, на тај начин што ће утврдити власничку структуру капитала предузећа “Иван Милутиновић” ПИМ ад Београд, а које се односи на то да ли је ово предузеће друштво са већинским друштвеним или државним капиталом, да ли је и када дошло до приватизације наведеног предузећа, те да ли је наведено предузеће у време отварања стечаја, пословало са претежно друштвеним или државним капиталом, а уколико није када је извршена својинска трансформација, да ли је држава по основу својине па акцијама или на други начин задржала контролу над предузећем, а ако није, да ли је тужилино потраживање настало у време док је стечајни дужник био под контролом државе или касније, да ли је тужилца на основу извршне пресуде могла да тражи принудну наплату од дужника, као и да ли је њен послодавац, односно наведено предузеће било у категорији привредних субјеката против којих се, по посебним прописима о својинској трансформацији или приватизацији, зарада није могла наплаћивати принудним путем док тај поступак траје, након чега ће о тужбеном захтеву за накнаду материјалне штете тужилце донети нову, правилну и на закону засновану одлуку, за коју ће дати јасне разлоге на основу правилно и потпуно утврђеног чињеничног стања, имајући у виду одредбе члана 31 Закона о заштити права на суђење.

**Председник већа – судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић